

Дочірнє підприємство
«Київський хореографічний коледж»

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Директор

Д.Є. Кайгородов

«листопад» 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ІСТОРІЯ УКРАЇНИ»
для здобувачів вищої освіти

Галузь знань
Спеціальність:
освітній рівень
освітня програма
вид дисципліни
Форма навчання
Кількість кредитів ECTS
Мова викладання, навчання
та оцінювання
Форма підсумкового контролю

02 Культура і мистецтво
024 Хореографія
перший «бакалаврський»
ХОРЕОГРАФІЯ
цикл дисциплін вільного вибору
денна/заочна
3
державна
екзамен

Робоча програма з дисципліни **«ІСТОРІЯ УКРАЇНИ»** для студентів за напрямом підготовки 024 «Хореографія» (Бакалавр)

Розробник:

Романова О.М., доцент, кандидат історичних наук

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри хореографії

Протокол від “ 5 ” жовтня 2020 року № 2

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів — 3	Нормативна	
Модулів — 3	Рік підготовки: 1-й	
	Семестр: I,II	
Загальна кількість годин — 90	Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: лекційних - 3	20	8
	Практичні	
	25	2
	Самостійна робота	
	45	80
	Вид контролю:	
	усні відповіді, контрольні роботи	контрольні роботи
екзамен	екзамен	

Час на проведення екзамену: 2 години у I семестрі.

2. Мета за завдання дисципліни

Нормативна навчальна дисципліна «*Історія України*» є складовою частиною циклу професійної підготовки освітньо-кваліфікаційного рівня “бакалавр”. Вона є складовою гуманітарного циклу і дає можливість з’ясувати витoki суспільно-історичних процесів від давніх часів до новітньої історії України, їх глибокого аналізу та розуміння; простежити співвідношення загальних закономірностей і особливостей розвитку українських земель протягом усієї минувшини.

Метою навчальної дисципліни «*Історія України*» є ознайомлення студентів з основами сучасних підходів до історії України, проблемами вітчизняної історіографії та джерелознавства, виявити їх зв’язок з соціальними, політичними, цивілізаційними, побутовими, мистецькими явищами і процесами.

Основними завданнями вивчення дисципліни «*Історія України*» є:

подати наукову періодизацію історії України, характерні риси основних періодів української історії, їх особливості, визначальні події та явища в кожному з них;

- узагальнити досвід національного державотворення, традиції української державності, значення боротьби українського народу за її відродження та збереження;
- розкрити історію суспільно-політичних та соціально-економічних процесів в Україні, основні етапи українського національно-визвольного руху, його конкретний зміст та організаційні форми, визначити місце і роль в українській історії видатних історичних осіб;
- висвітлити зміст і особливості розвитку української матеріальної та духовної культури, її взаємозв’язок із світовою культурою;
- показати найважливіші події та явища української історії в контексті

світової історії, роль України в системі міжнародних відносин.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні знати:

- суть, зміст поняття «історія», її завдання та функції;
- основні праці вітчизняних і зарубіжних істориків, присвячених актуальним проблемам історії України
- головні етапи розвитку, характерні особливості періодизації історії України;
- процеси та події, які зумовлювали зміну умонастроїв та перехід від одного періоду історії України до іншого;
- місце та значення історії України в системі світової культури;
- зіставлення явищ, подій, фактів історії України з відповідними процесами та періодами світової культури;

В результаті вивчення навчальної дисципліни «Історія України» студент повинен уміти:

- володіти сучасними методами історичного пізнання, історичним термінологічно-понятійним апаратом;
- розуміти сутність, природу та генезис історичних явищ, вміти здійснювати їх аналіз та узагальнення, з'ясувати причинно-наслідкові зв'язки історичних подій і процесів;
- виважено оцінювати роль суб'єктивних і об'єктивних чинників в історичному процесі, подіях і явищах вітчизняної історії;
- на основі методів наукового пошуку опанувати новітні історичні концепції.

Результатами (компетенціями) вивчення дисципліни є:

- здатність переосмислювати наявне та створювати нове цілісне знання

та/або професійну практику і розв'язувати значущі соціальні, наукові, культурні, етичні та інші проблеми;

- здатність розуміти та використовувати основні історичні поняття у повсякденному житті;
- здатність усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку;
- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства;
- змістовно і послідовно аналізувати основні історичні епохи, їх історико-культурні пам'ятки;
- здатність самостійно робити висновки й узагальнення історичних проблем;
- усвідомлення ролі історії України в розвитку суспільних взаємовідносин;
- здатність аналізувати основні етапи, виявляти закономірності історичного розвитку суспільства, основні принципи координації періодів світової історії;
- здатність забезпечувати безперервний саморозвиток і самовдосконалення, відповідальність за розвиток інших;
- вміння застосовувати історичні знання для визначення особистої орієнтації соціальному простору;
- уміння аналізувати закономірності розвитку світової історії та особливості їх прояву/відображення в українській історії.

Зв'язок з іншими дисциплінами

Викладання курсу «*Історія України*» передбачає зв'язок з такими дисциплінами: «Філософія», «Культурологія», «Історія української культури», «Соціологія», «Психологія».

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні знати:

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Програмні результати навчання дисципліни є:

ПРН 1. Визначати взаємозв'язок цінностей громадянського суспільства із концепцією сталого розвитку України.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. ДАВНЯ ТА РАННЬОМОДЕРНА ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

Тема 1. Вступ до курсу «Історія України». Стародавня історія України. Київська держава. Предмет і завдання курсу “Історія України”. Історія як наука. Методологічна і теоретична основа курсу “Історія України”. Історичні джерела: типологія і характеристика. Періодизація історії України. Місце історії України у всесвітній історії. Історіографія історії України. Огляд навчальної літератури з курсу. Поява та розселення людей на території України. Заняття доби привласнювального господарства. Неолітична революція. Поширення землеробства і скотарства. Ремесла. Трипільська культура.

Кочовики раннього залізного віку. Заснування античних міст-колоній у Північному Причорномор'ї та Криму. Велике переселення народів. Перші писемні згадки про давніх слов'ян. Велике розселення слов'ян. Розселення східнослов'янських племінних союзів. Назва "Русь". Утворення Київської держави. Внутрішньо- та зовнішньополітична діяльність перших київських князів. Державотворення кінця X — середини XI ст. Запровадження християнства як державної релігії. "Руська правда". Правління наступників Ярослава Мудрого. Роздробленість Київської держави. Суспільно-політичне та господарське життя. Культура і духовність.

Тема 2. Українські землі у XIII – XVII ст. Об'єднання Галицького і Волинського князівств. Розбудова Галицько-Волинської держави в 1238-1264 рр. Монгольська навала на південно-західні землі Русі. Галицько-Волинська держава за нащадків Данила Романовича. Суспільно-політичне життя. Змагання Польщі та Литви за Галицько-Волинську спадщину. Входження українських земель до складу сусідніх держав (Угорське королівство, Молдавське князівство, Османська імперія, Московське царство). Кревська унія. Велике князівство Руське Свидригайла. Остаточна ліквідація Волинського та Київського удільних князівств. Утворення Кримського ханства. Перехід кримських ханів у васальну залежність від Османської імперії. Виникнення козацтва. Соціально-економічне життя. Культура й духовність. Люблінська унія та її вплив на українські землі. Зміни в соціальній структурі українського суспільства. Виникнення Запорозької Січі. Повстання 1590-х рр. Братський рух. Утворення УГКЦ. Зміни в соціально-економічному житті. Морські походи козаків. Участь українського козацтва у війнах Речі Посполитої проти Московського царства та Османської імперії. Козацькі повстання 1620-1630-х рр. «Ординація Війська Запорозького...». Культура. Відновлення вищої православної церковної ієрархії 1620 р. Зміни в суспільно-політичному житті. Утворення української козацької держави - Війська Запорозького. Внутрішньо- та зовнішньополітична діяльність уряду Богдана

Хмельницького. Запорозька Січ у складі Гетьманщини. Адміністративно-територіальний устрій Слобідської України.

Змістовий модуль 2. НОВА ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

Тема 3. Українські землі наприкінці XVII–XVIII ст. Гетьманщина в 1687-1709 рр. Повстання під проводом Семена Палія (1702-1704 рр.). Північна війна і Україна. Внутрішньополітична діяльність гетьманів козацької України 20 – 30-х рр. XVIII ст. Обмеження автономії Гетьманщини. Діяльність Першої Малоросійської колегії, «Правління Гетьманського уряду» (1734-1750 рр.). Культура. Києво-Могилянська академія. Духовність. Внутрішня політика останнього очільника Гетьманщини. Діяльність Другої Малоросійської колегії. Скасування козацького устрою на Слобожанщині. Ліквідація Запорозької Січі. Ліквідація автономії Гетьманщини. Опришківський та гайдамацький рухи. Зміни в політичному становищі Правобережної України та західноукраїнських земель після поділів Речі Посполитої (1772, 1793, 1795 рр.). Реформи Марії Терезії та Йосифа II та їх вплив на українські землі. Культура й духовність.

Тема 4. Українські землі у складі Російської та Австро-Угорської імперій в XIX ст. Адміністративно-територіальний поділ українських земель у складі Російської імперії. Українське національне відродження: початок, періоди й особливості. Відновлення українського козацтва в час французькоросійської війни. Кирило-Мефодіївське братство. Поширення в Україні російського та польського суспільних рухів. Початок промислового перевороту. Адміністративно-територіальний поділ західноукраїнських земель. Початок національного відродження. Діяльність «Руської трійці». Альманах «Русалка Дністровая». Західноукраїнські землі в європейській революції 1848-1849 рр. Діяльність Головної Руської Ради (1848-1851 рр.). Досвід парламентаризму. Освіта, наука, література, образотворче мистецтво, архітектура. «Історія русів». Галицько-руська матиця. Собор руських вчених. Події Кримської війни 1853-1856 рр. на українських землях та поразка

Російської імперії. Реформи 1860-1870-х рр. і процеси модернізації в Україні. Українські підприємці. Політика російського царизму щодо України. Розвиток громадського руху. Журнали «Основа», «Громада», «Київська старина». Діяльність «Південно-Західного відділу Російського географічного товариства» (1873-1876 рр.). Братство тарасівців. Національне відродження кримськотатарського народу. Політика австрійського уряду щодо західноукраїнських земель. Діяльність культурноосвітнього товариства «Просвіта». Українські видання: «Правда», «Діло», «Записки Наукового товариства імені Шевченка». Розвиток кооперативного руху. Трудова еміграція. Політизація українського національного руху та утворення перших політичних партій. Піднесення української культури. Розвиток освіти, науки, літератури, музичного, образотворчого, театрального мистецтва. Українські підприємці-благодійники. Релігія і церква.

Тема 5. Українські землі на початку ХХ ст. Перша світова війна.

Утворення монополістичних об'єднань в Україні. Земельна реформа Петра Столипіна та її вплив на Україну. Консолідація української нації. Створення політичних партій Наддніпрянщини. Самостійницька й автономістська течії в національному русі. Події революції 1905-1907 рр. в Україні. Діяльність українських парламентських громад в I та II Державних Думах. Діяльність «Просвіти». Посилення російського імперського наступу на Україну в 1907—1914 рр. Становище промисловості та сільського господарства. Радикалізація українського політичного руху. Вплив УГКЦ на формування національної свідомості населення західноукраїнських земель. Україна в геополітичних планах країн Антанти і Центральних держав. Війна та українські політичні сили. Головна українська рада. Союз визволення України. Загальна українська рада. Военні дії на території України в 1914—1917 рр. Українці в арміях воюючих держав. Українські січові стрільці. Політика Російської імперії та Австро-Угорщини на українських землях у 1914-1917 рр.

Змістовий модуль 3. НОВІТНЯ ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

Тема 6. Розгортання національно-визвольних змагань 1917-1921 рр. Встановлення та утвердження радянської влади в Україні.

Революційні події в Україні в 1917- на початку 1918 р. Українізація армії. Еволюція поглядів політичних сил України в питанні самовизначення. Універсали Української Центральної Ради. Відносини УЦР з Тимчасовим урядом та більшовицькою Росією. Проголошення УНР. Кримськотатарський національний рух. «Всеукраїнський з'їзд рад» у м. Харків. Перша війна більшовицької Росії з УНР. Бій біля станції Крути. Події 1917 р. в Криму. Проголошення незалежності УНР. Окупація більшовицькою Росією України. Берестейський мирний договір. Вигнання більшовиків із території УНР. Похід Петра Болбочана на Крим. Конституція УНР. Гетьманський переворот. Українська Держава. Західноукраїнська Народна Республіка. Український національний рух на Буковині й у Закарпатті. Акт злуки УНР та ЗУНР. Українсько-польська війна 1918-1919 рр. Директорія. Друга війна більшовицької Росії з УНР. Більшовицький режим в Україні. Ухвалення Конституції УСРР 1919 р. Політика воєнного комунізму. Червоний терор. Військова інтервенція Антанти на півдні України. Денікінський режим в Україні. Повернення більшовицької влади. Перший Зимовий похід. Варшавська угода між УНР та Польщею. Польсько-радянська війна на території України. Другий Зимовий похід армії УНР. Масовий голод у південних губерніях УСРР. Антирелігійна кампанія. Неп в УСРР. Входження УСРР до складу СРСР. Утворення Кримської АСРР. Національна політика радянської влади в УСРР. Молдавська АСРР. Суспільнополітичне життя. Ліквідація багатопартійності. Політика коренізації/українізації в УСРР. Згортання непу і перехід до директивної економіки. Індустріалізація. Кампанія з ліквідації неписьменності дорослих. Форсована індустріалізація, Насильницька колективізація. Примусові хлібозаготівлі. Опір селянства. Голодомор 1932— 1933 рр. - геноцид Українського народу. Масштаби та наслідки Голодомору. Масові репресії та їх

ідеологічне виправдання більшовицьким режимом. Політичні процеси 1920-хпочатку 1930-х рр. Згорання українізації. Ідеологізація суспільного життя в Україні. Культ особи. Великий терор. Биківня та інші місця масових поховань жертв репресій. Національно-демографічні зміни. Розстріляне відродження. Антирелігійна кампанія. Правовий статус українських земель у складі Польщі. Національна політика та міжнаціональні відносини. Економічне і соціальне становище населення. Українська кооперація. Просвітні організації краю. Українські політичні і громадські організації. Українська військова організація та ОУН. Українські землі у складі Румунії. Татарбунарське повстання. Суспільно-політичне життя. Українські землі у складі Чехословаччини. Правовий статус Закарпаття. Суспільно-політичне й соціально-економічне життя. Карпатська Україна. Карпатська Січ. Культура та духовність. Політичне і культурне життя української еміграції.

Тема 7. Україна в роки Другої світової війни та повоєнної відбудови.

Українське питання в міжнародній політиці напередодні Другої світової війни. Радянсько-німецькі договори 1939 р. Початок Другої світової війни. Окупація Червоною армією Галичини, Волині, Північної Буковини, Хотинщини та Південної Бессарабії. Радянізація. Масові політичні репресії 1939—1940 рр. Початок німецько-радянської війни. Бойові дії в 1941-1942 рр. Відступ Червоної армії. Мобілізаційні заходи. Злочини комуністичного тоталітарного режиму. Окупація України військами Німеччини та її союзниками. «Новий порядок». Масове знищення мирного населення. Голокост. Опір окупантам. Український визвольний рух. Проголошення Акта відновлення Української Держави. Поліська Січ. Українська повстанська армія. Українсько-польське протистояння. Радянський партизанський рух. Бойові дії 1942-1943 рр. Вигнання німецьких військ та їхніх союзників з Правобережної та Південної України. Депортація кримських татар та інших народів Криму. Завершення бойових дій на території України. Українці у військових формуваннях держав Об'єднаних Націй. Внесок українського народу в перемогу над нацизмом.

Українське питання на Тегеранській, Ялтинській і Потсдамській конференціях. Ціна війни. Україна - співзасновниця ООН. Встановлення кордонів УРСР у міжнародних договорах. Посилення радянзації та репресії у західних областях УРСР. Український визвольний рух у 1944-1950-х рр. Обмін населенням між Польщею й УРСР. Масові депортації (1944- 1946 рр.). Операції «Вісла» і «Захід». Ліквідація УГКЦ. Внутрішньополітична й економічна ситуація в УРСР. Масовий голод 1946-1947 рр. Ідеологічні кампанії. «Чистки» творчої інтелігенції.

Тема 8. Україна в 1950-1980-х рр. XX з'їзд КПРС. Десталінізація і лібералізація суспільного життя. Зміни адміністративно-територіального устрою: входження Кримської області до складу УРСР. Зміни в управлінні господарством. Зародження дисидентського руху та його течії. «Шістдесятництво». Антирежимні виступи 1960-х рр. Ідеологічні орієнтири партійно-радянського керівництва. Конституція УРСР 1978 р. Економічна ситуація в УРСР. Дисидентський рух: течії, форми і методи боротьби. Українська громадська група сприяння виконанню Гельсінських угод. Самвидав. Кримськотатарський національний рух.

Тема 9. Україна на шляху до незалежності. Державотворчі процеси в Україні. Початок перебудови в СРСР. Чорнобильська катастрофа. Стан економіки. Шахтарські страйки. Гласність і політичний плюралізм. Український національно-демократичний рух. Зміни в політичному керівництві УРСР. Формування багатопартійної системи. Вибори до Верховної Ради УРСР і до місцевих рад 1990 р. Декларація про державний суверенітет України. Революція на граніті. Створення Автономної Республіки Крим (АРК). Меджліс кримськотатарського народу (червень 1991 р.). Спроба державного перевороту в СРСР у серпні 1991 р. Акт проголошення незалежності України. Референдум і вибори Президента України 1 грудня 1991 р. Розпад СРСР. Міжнародне визнання України. Повернення кримських татар на батьківщину. Статус Криму. Суспільно-політичне життя. Особливості формування багатопартійності.

Конституція України. Економіка України в 1991-1998 рр. та в 1998— 2004 рр. Запровадження гривні. Демографічні та міграційні процеси. Олігархічна система. Початок інтеграції в європейський і світовий простір. Політична розбудова суспільства. Рухи протесту на початку 2000-х рр. Помаранчева революція. Україна в системі міжнародних відносин. Суспільно-політичне життя України в 2005-2013 рр. Авторитарний режим Віктора Януковича. Революція Гідності. Небесна Сотня. Анексія Росією Криму. Агресія Росії проти України. Російсько-українська війна. Добровольчі батальйони. Волонтерський рух. Реакція світової спільноти. Спроби мирного, врегулювання. Соціально-економічний розвиток України до і після 2014 р. Євроінтеграційний поступ України: угода про асоціацію між Україною та ЄС. Режим безвізового в'їзду в країни ЄС Для громадян України. Культура й духовність.

4. Структура навчальної дисципліни денна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	денна форма навчання				
	Усього	у тому числі			
Лекції		Практ. занят., Семінари	само ст. робота	Форми поточно го контролю	
1	2	3	4	5	6
<i>1 семестр</i>					
Змістовий модуль 1. Давня та ранньомодерна історія України (12 год.)					
Тема 1. Вступ до курсу “Історія України”. Стародавня історія України. Київська держава.	12	2	4	6	УО
Тема 2. Українські землі у XIII – XVII ст.	10	2	4	4	УО
<i>Форма модульного контролю 1 – контрольна робота</i>					
Разом за змістовим модулем 1	22	4	8	10	
Змістовий модуль 2. Нова історія України (18 год.)					
Тема 3. Українські землі наприкінці	10	2	4	4	УО

XVII–XVIII ст.					
Тема 4. Українські землі у складі Російської та Австро-Угорської імперій в XIX ст.	10	2	4	4	КР
Тема 5. Українські землі на початку XX ст. Перша світова війна.	10	2	4	4	
<i>Форма модульного контролю 2 – контрольна робота</i>					
Разом за змістовим модулем 2	30	6	12	12	
Змістовий модуль 3. Новітня історія України (15 год.)					
Тема 6. Розгортання національно-визвольних змагань 1917-1921 рр. Встановлення та утвердження радянської влади в Україні	9	2	2	5	УО
Тема 7. Україна в роки Другої світової війни та повоєнної відбудови.	12	4	2	6	УО
Тема 8. Україна в 1950-1980-х рр.	9	2	1	6	УО
Тема 9. Україна на шляху до незалежності. Державотворчі процеси в Україні.	8	2	-	6	КР
<i>Форма модульного контролю 3 – контрольна робота</i>					
Разом за змістовим модулем 3	38	10	5	23	
Усього годин за семестр	90	20	25	45	
Форма підсумкового контролю – ЕКЗАМЕН (2 год.)					

Код форми контролю: **УО** – усне опитування; **КР** – контрольна робота; **ПЗ** – практичне завдання; **П** – повідомлення; **Д** – диспут.

4.1. Структура навчальної дисципліни (заочна форма навчання)

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Заочна форма навчання				
	Усього	у тому числі			
Лекції		Практ. занят., Се мінари	сам ост. робо та	Форми поточного контролю	
1	2	3	4	5	6
<i>Псеместр</i>					

Змістовий модуль 1. Давня та ранньомодерна історія України (2 год.)					
Тема 1. Вступ до курсу “Історія України”. Стародавня історія України. Київська держава.	11	-	1	10	КР
Тема 2. Українські землі у XIII – XVII ст.	11	1	-	10	КР
<i>Форма модульного контролю 1 – контрольна робота</i>					
Разом за змістовим модулем 1	22	1	1	20	
Змістовий модуль 2. Нова історія України (4 год.)					
Тема 3. Українські землі наприкінці XVII–XVIII ст.	8	1	1	6	КР
Тема 4. Українські землі у складі Російської та Австро-Угорської імперій в XIX ст.	7	1	-	6	КР
Тема 5. Українські землі на початку XX ст. Перша світова війна.	9	1	-	8	КР
<i>Форма модульного контролю 2 – контрольна робота</i>					
Разом за змістовим модулем 2	24	3	1	20	
Змістовий модуль 3. Новітня історія України (4 год.)					
Тема 6. Розгортання національно-визвольних змагань 1917-1921 рр. Встановлення та утвердження радянської влади в Україні	11	1	-	10	КР
Тема 7. Україна в роки Другої світової війни та повоєнної відбудови	11	1	-	10	КР
Тема 8. Україна в 1950-1980-х рр.	11	1	-	10	КР
Тема 9. Україна на шляху до незалежності. Державотворчі процеси в Україні.	11	1	-	10	
<i>Форма модульного контролю 3 – контрольна робота</i>					
Разом за змістовим модулем 3	44	4	-	40	
Консультація	2	-	-	-	
Усього годин за семестр	90	8	2	80	

Форма підсумкового контролю – ЕКЗАМЕН

Код форми контролю: УО – усне опитування; КР – контрольна робота; Р – реферат; ПЗ – практичне завдання; П – повідомлення; Т – тести; Д – диспут.

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1.	Вступ до історії України.	4	1
2.	Литовсько-руська доба в українській історії.	4	-
3.	Причини та наслідки Люблінської унії 1569 р.	4	1
4.	Національно-визвольна війна українського народу середини XVII ст.	4	-
5.	Українське національне відродження XIX ст.	4	-
6.	Україна у складі СРСР: суспільство, ідеологія, культура.	5	-
	Усього за семестр	25	2

Тема 1. Вступ до курсу “Історія України”. Стародавня історія України. Київська держава

Практичне заняття 1. Вступ до історії України

1. Історія та спеціальні історичні дисципліни. Види історичних джерел та принципи їх класифікації.
2. Періодизація історії України.
3. Історіографія історії України.

Тема 2. Українські землі у XIII – XVII ст.

Практичне заняття 2. Литовсько-руська доба в українській історії

1. “Оксамитове проникнення” литовців на українські землі.
2. Кревська унія та її наслідки.

Тема 3. Українські землі наприкінці XVII–XVIII ст.

Практичне заняття 3. Причини та наслідки Люблінської унії 1569 р.

1. Причини та передумови утворення Речі Посполитої.

2. “Два собори” в Бересті 1596 р. Утворення греко-католицької церкви.
3. Українська шляхта: загальні напрями еволюції стану.

Тема 4. Українські землі у XIII – XVII ст.

Практичне заняття 4. Національно-визвольна війна українського народу середини XVII ст.

1. Богдан Хмельницький — людина, вождь-визволитель, “бич Божий”.
2. Дипломатія Богдана Хмельницького.
3. Переяславська угода 1654 р.

Тема 5. Українські землі у складі Російської та Австро-Угорської імперій.

Практичне заняття 5. Українське національне відродження.

1. Етапи українського національного відродження за концепцією М. Гроха.
2. Українське національне відродження між двох імперій: порівняльний аспект.

Тема 6. Розгортання національно-визвольних змагань 1917-1921 рр. Встановлення та утвердження радянської влади в Україні

Практичне заняття 6. Україна у складі СРСР: суспільство, ідеологія, культура.

1. Політика “коренізації” в УСРР. “Розстріляне відродження”.
2. Індустріалізація в УСРР.
3. Колективізація в УСРР.

6. Самостійна робота

Самостійна робота передбачає таку роботу, яка виконується без безпосередньої участі викладача, але за його завданням, при цьому студенти свідомо прагнуть досягти поставленої мети, вживаючи свої зусилля і виражаючи в тій чи іншій формі результат розумових або фізичних (або тих і інших разом) дій.

У самостійній роботі із «Історії України» застосовуються різні види, за допомогою яких студенти самостійно здобувають знання, вміння і навички. Самостійна робота передбачає, що вивчення історії України є одним з важливих аспектів гуманітаризації навчального процесу. Самостійна робота студентів є значним чинником, який формує вміння навчатися та сприяє активізації засвоєних знань студентами і їх реалізації. Самостійна робота студентів з «Історії України» включає вивчення основних питань теорії історії української культури, проблематику історичного розвитку українського народу з використанням навчальної, методичної, довідкової, наукової літератури в поза аудиторний час. Самостійна робота студентів – значна частина учбового процесу, що передбачає:

- формування навичок роботи з літературою; набування досвіду наукового дослідження;
- розкриття індивідуальних талантів особистості студента;
- формування світоглядних задач;
- набування таких якостей, як наполегливість й системність у навчанні. Значна роль самостійної роботи в підготовці бакалаврів підтверджується практикою вищої школи. Сьогодні самостійній роботі приділяють значне місце в навчальному процесі. Кількість аудиторних занять скорочують, а обсяг самостійної роботи збільшують. Тому варто розвивати індивідуальні форми учбової роботи. Вміння твердо мислити, орієнтуватися в потоці наукової інформації, самостійно ставити й виконувати нові завдання – вимога сьогодення. Самостійна робота студента близька до дослідної. Форми самостійної роботи студентів: 1. Підготовка доповідей. 2. Виконання практичних завдань. 3. Написання конкурсних й дослідницьких робіт. 4. Підготовка до виступів на практичних заняттях. 5. Підготовка до екзамену з навчального курсу.

Навчальні завдання, пропоновані для самостійної роботи не повинні бути новими за способом виконання. Формулювання в завданнях повинні бути чіткими, студенти повинні мати ясну картину, в чому полягає завдання, і яким чином буде перевірятися її виконання.

Самостійна робота, як одна з продуктивних форм набуває величезне значення в процесі навчання історії України, тому для ефективної організації самостійної роботи студентів педагог повинен органічно спланувати навчальний процес, поставити перед собою чіткі завдання і правильно вибрати спосіб вирішення цих завдань, маючи для цього необхідну навчально-методичну базу.

№ теми	Назва теми	Кількість годин	
		Денна	Заочне
	<i>I семестр</i>		
1	Вступ до історії України.	6	10
2	Стародавня історія України.	4	10
3	Княжа доба в історії України	4	6
4	Українські землі в XIV – XVI ст. під владою іноземних держав.	4	6
5	Утворення українського козацтва.	4	6

6	Формування козацько-старшинської еліти в XVII-XVIII ст.	5	10
7	Розвиток української культури в XVIII ст.	6	10
8	Реформи Марії Терезії та Йосифа II.	2	4
9	"Весна народів" в Австрійській імперії Габсбургів та її вплив на західноукраїнські землі.	1	4
10	Промисловий переворот на українських землях.	1	4
11	"Великі реформи" Олександра II та їх вплив на розвиток Наддніпрянщини у другій половині XIX ст.	1	4
12	Розвиток українського мистецтва в другій половині XIX ст.	1	2
13	Утворення українських партій в другій половині XIX — на початку XX ст.	2	2
14	Україна в першій світовій війні.	4	2
	Разом за семестр	45	80

7. Методи навчання

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

1) За джерелом інформації:

- словесні: лекція (із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.
- наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання самостійних завдань.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення

ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

8. Методи контролю

З метою визначення успішності навчання використовуються контрольні заходи, які визначають поточний і підсумковий контроль.

Форми поточного контролю: усне опитування, співбесіда, письмовий контроль, перевірка самостійного завдання завдання, перевірка презентацій, після закінчення кожного змістового модулю – контрольна робота.

Форми підсумкового контролю: усне та письмове опитування (білети).

8.1. Форми оцінювання здобувачів вищої освіти:

Практичні	Самостійна робота	Екзамен
40 (максимум)	30 (максимум)	30

Підсумкове оцінювання навчальної дисципліни «Історії України» здійснюється за 100-бальною шкалою (де 30 балів підсумковий контроль – екзамен).

Умови допуску до підсумкового екзамену:

- Відсутність заборгованості з практичних занять;
- Позитивні бали за практичні та самостійні роботи.

8.2. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ СТУДЕНТОМ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ

Відповідність підсумкової семестрової рейтингової оцінки в балах оцінці за національною шкалою та шкалою ECTS

Шкала оцінювання: національна та ECTS(згідно з «Положенням про організацію освітнього процесу ДП «Київський хореографічний коледж»)

Сума балів за всі форми навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінки за національною шкалою	Оцінки за національною шкалою	
			Для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	Для заліку
90-100	A	5 (відмінно) (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)	5 (відмінно)	зараховано
82-89	B	4 (дуже добре) (вище середнього рівня з кількома помилками)	4 (добре)	
74-81	C	4 (добре) (в загальному вірне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)		
64-73	D	3 (задовільно) (непогано, але зі значною кількістю недоліків)	3 (задовільно)	
60-63	E	3(достатньо) (виконання задовольняє мінімальним критеріям)		
35-59	FX	2 (незадовільно) з можливістю перездачі	2 (незадовільно)	Не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	2 (незадовільно) з обов'язковим повторним курсом	2 (незадовільно)	

Критерії оцінювання знань студентів з дисципліни «Історія України»

«Відмінно» – повна, логічна, аргументована, проілюстрована прикладами відповідь, яка свідчить про самостійність мислення студента, міцне засвоєння ним навчального матеріалу, вміння пов'язати його з практикою, робити узагальнення та висновки. Чітке визначення студентом основних понять і категорій філософії, студент вільно і творчо володіє матеріалом, визначеним програмою, має діалектичне мислення, аргументовано, науково аналізує філософські проблеми, об'єктивно оцінює досягнення філософської науки та її

вплив на розвиток та формування світогляду епохи та майбутнього. Вміє використовувати різноманітні джерела знань, вміє застосовувати знання при вирішенні професійних питань. Уміє вдаватися до діалогу, доводити власну громадську та світоглядну позицію. Виконав 100% обсяг самостійної роботи. Брав участь у семінарах, підготував і захистив реферат.

«Добре» - студент добре володіє матеріалом, але має незначні ускладнення при відповіді, потребує незначної допомоги викладача при виборі напрямку відповіді та допускає незначні помилки, неточну аргументацію. Оцінювання подій, ідей, досягнень філософської думки більш емоційне, ніж наук. Виконав 100% обсягу самостійної роботи. Брав участь у семінарах, підготував і захистив реферат.

«Задовільно» - студент користується лише окремими знаннями дисципліни, порушує логіку відповіді, відповідь недостатньо самостійна, допускаються суттєві помилки в знаннях та поясненні питань дисципліни, мова спрощена, оцінювання досягнень філософської думки лише емоційне, ніж наукове. Викладач постійно коректує відповідь студента. Студенту важко підтримувати бесіду, не вистачає доказів для обґрунтування власного погляду. Виконав не менше 70% самостійної роботи.

«Незадовільно» - студент не володіє необхідними знаннями, не володіє практичними навичками дисципліни. Виконав менше 50 % самостійної роботи.

9. Орієнтовні питання до екзамену

1. Чому і для чого вивчають історію України?
2. Складіть перелік підручничкової та довідкової літератури з історії України, вкажіть їх авторів, місце і рік видання.
3. Складіть таблицю в якій вкажіть: 1) час і територію проживання на території України кіммерійців, скіфів, сарматів, готів, гунів; 2) час і територію розташування Ольвії, Тіри, Херсонеса, Пантікапея.

4. Визначте місце і роль в історії України трипільської культури.
5. Визначте місце і роль Київської держави та Галицько-Волинського князівства в історії України.
6. З'ясуйте суть норманської та антинорманської теорій.
7. Поясніть походження назв «Русь» та «Україна».
8. Які причини викликали роздробленість Київської держави?
9. Якими були міжнародні зв'язки Київської держави?
10. Українські землі у складі іноземних держав у XIV-XVI ст.: випадковість чи закономірність?
11. Чи були в Люблінській унії 1596 р. якісь позитивні сторони для України?
12. Чи було закономірним укладення Берестейської унії 1596 р. і як вона була сприйнята в Україні?
13. Проаналізуйте за працею О. Бойка «Історія України» (К., 2007. – С. 126-127) версії походження козацтва. Порівняйте їх з концепцією Н. Яковенко – «Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України» (К., 2005. – С. 177-182).
14. Які обставини об'єктивного та суб'єктивного характеру сприяли тому, що Б. Хмельницький взяв на себе ініціативу і керівництво збройною боротьбою у козацькій війні 1648-1657 рр.?
15. Які зміни політичного та соціально-економічного характеру відбулися в Гетьманщині під час національно-визвольної війни?
16. Охарактеризуйте військово-політичну еліту козацької держави середини XVII ст.
17. Охарактеризуйте зовнішню політику Богдана Хмельницького.
18. Чому Гетьманщина в складі Російської держави не мала перспектив політичного, соціально-економічного та духовно-культурного розвитку?
19. Чому другу половину XVII ст. в історії України називають добою Руїни?
20. Багато хто вважає, що укладення між Росією і Польщею Віленського (1656 р.), Андрусівського (1667 р.) перемир'я та Вічного миру (1686 р.) є зрадою Московщиною Гетьманщини. Висловіть свій погляд на цю проблему й

обґрунтуйте його.

21. Охарактеризуйте діяльність гетьманів: Івана Виговського, Петра Дорошенка, Івана Мазепи.

22. В чому полягала колоніальна антиукраїнська політика російської імперії щодо України у другій половині XVII–XVIII століттях?

23. В чому суть Конституції Пилипа Орлика?

24. Які наслідки для українських земель мала ліквідація російським самодержавством Гетьманщини (1764 р.) та Запорозької Січі (1775 р.)?

25. Порівняйте політичне й соціально-економічне становище східно і західноукраїнських земель в складі Російської імперії та Австро-Угорської монархії.

26. Проаналізуйте основні ідеї програмного документа Кирило-Мефодіївського товариства – «Книги буття українського народу» («Закон Божий»).

27. Проаналізуйте основні ідеї «Русалки Дністрової».

28. Визначте місце і роль «Руської трійці» в історії України.

30. В чому полягали особливості національного руху на східно і західноукраїнських землях в другій половині XIX ст.?

31. Проаналізуйте основні досягнення українського національного руху в час революції 1848-1849 рр.

32. З'ясуйте хто такі громадівці і москвофіли, народовці і радикали?

33. Проаналізуйте суть аграрної, міської, судової, військової, освітньої реформи в Російській імперії.

34. Чому реформи в Російській імперії 1860-1870-х рр. називають “великими”?

35. Складіть історичну довідку про товариство «Просвіта», «Наукове товариство ім. Т. Шевченка».

36. В чому полягали особливості становища українських земель під час Першої світової війни?

37. Проаналізуйте соціальний, партійний та національний склад Української Центральної Ради.

38. Що собою являли Українська Центральна Рада та Генеральний Секретаріат? Якими були їх повноваження?
39. Проаналізуйте зміст чотирьох Універсалів Української Центральної Ради.
40. Охарактеризуйте взаємини Тимчасового уряду та Української Центральної Ради й Генерального Секретаріату.
41. Охарактеризуйте взаємини Української Народної Республіки та більшовицької Росії.
42. Доведіть або спростуйте тезу про те, що наприкінці 1917 – на початку 1918 р. мала місце збройна інтервенція Радянської Росії проти Української Народної Республіки.
43. Визначте причини поразки Української Центральної Ради.
44. Охарактеризуйте досягнення і прорахунки Гетьманської держави Павла Скоропадського.
45. Чи можна вважати оголошення Директорією повстання проти Гетьманської держави формальним узаконенням громадянської війни в Україні?
46. Як проголошувалася й встановлювалася радянська влада в Україні?
47. Проаналізуйте державницькі концепції Михайла Грушевського, Володимира Винниченка. Павла Скоропадського, Симона Петлюри.
48. Чим Українська Соціалістична Радянська Республіка відрізнялася від Української Народної Республіки?
49. Чому у 1917-1921 рр. одночасно існувало кілька держав: Українська Народна Республіка, Українська Соціалістична Радянська Республіка, Західно-Українська Народна Республіка?
50. Охарактеризуйте внутрішню і зовнішню політику ЗУНР.
51. Чому Акт Злуки 22 січня 1919 р. був реалізований лише частково?
52. Проаналізуйте причини поразки та уроки Другої Української національної революції.
53. Голод 1921–1923 рр. в Україні: закономірність чи випадковість?
54. Розкрийте причини згортання радянською владою курсу на «українізацію».

55. Визначте основні риси «нової економічної політики».
56. Визначте досягнення і прорахунки політики індустріалізації в Україні.
57. Розкрийте методи, якими більшовики в 1930–1932 рр. проводили колективізацію українського села.
58. Масові політичні репресії більшовицького режиму в Україні: закономірність чи випадковість?
59. Чому події 1932–1933 рр. можна вважати голодомором і геноцидом проти українського народу?
60. Зробіть порівняльну характеристику політичного, соціально-економічного та духовно-культурного становища українських земель у складі Польщі, Румунії та Чехословаччини.
61. Визначте основні програмні цілі Організації Українських Націоналістів та шляхи і методи їх досягнення.
62. Хто і з якою метою розв'язав Другу світову війну?
63. Проаналізуйте пакт Молотова-Ріббентропа і визначте його вплив на розв'язання Другої світової війни.
64. Який з термінів: «Велика вітчизняна війна» чи «німецько-радянська війна» ви вважаєте більш прийнятним для характеристики подій 1941–1945 рр.?
65. Чому на вашу думку Червона армія за кілька місяців 1941 р. зазнала нищівних поразок від німецької армії й відступила аж до Москви?
66. Охарактеризуйте німецький «Новий порядок» на окупованій території УРСР.
67. Порівняйте яку мету ставили перед собою радянське підпілля й партизанський рух та оунівське підпілля й Українська Повстанська армія?
68. Чому українська Повстанська Армія та збройне підпілля ОУН змогли боротися до середини 50-х років?
69. Які наслідки мала Друга світова війна для УРСР?
70. Які адміністративно-територіальні зміни відбулися в УРСР після Другої світової війни?

71. В чому полягали особливості відбудови народного господарства УРСР у повоєнні роки?
72. Охарактеризуйте причини, масштаби і наслідки голоду 1946–1947 рр. в УРСР?
73. Як відбувалася радянська заходня область УРСР у повоєнні роки?
74. В чому проявлявся ідеологічний наступ сталінізму в Україні у повоєнні роки?
75. Проаналізуйте такі явища як «Хрущовська відлига» та «Брежнєвський неосталінізм». Які наслідки вони мали для УРСР?
76. В чому проявлялася і які наслідки мала політика русифікації в УРСР?
77. Чим відрізнявся дисидентський рух і рух шістдесятників від національно-визвольного руху другої половини 40-х – першої половини 50-х років?
78. Проаналізуйте основні тенденції соціально-економічного розвитку УРСР в другій половині 40-х – першій половині 80-х років.
79. Чим була викликана необхідність перебудови в СРСР? Проаналізуйте її декларативну мету і реальні результати.
80. В чому полягали особливості перебудови в Україні?
81. Визначте причини розпаду СРСР.
82. Назвіть конкретні прояви активізації національного руху в УРСР наприкінці 80-х – на початку 90-х років ХХ століття.
83. Проаналізуйте основні етапи, вимоги та наслідки Революції на граніті.
84. З якими проблемами політичного, соціально-економічного та духовно-культурного розвитку зіткнулася незалежна Україна?
85. Охарактеризуйте зовнішньополітичний курс незалежної України.
86. Проаналізуйте основні напрямки та етапи української еміграції.
87. У чому причини соціальних парадоксів кінця 1990-х рр.
88. Сучасні оцінки “Помаранчевої революції”
89. “Помаранчева влада”: досягнення та невдачі.
90. Сучасні оцінки Революції Гідності.

10. Рекомендована література

Основна

1. Аркас М. Історія України-Русі / М. Аркас. – Одеса : Маяк, 1994. – 392 с.
2. Бойко О. Д. Історія України: навч. посіб. / О. Д. Бойко. – 3-тє вид., доп. – К.: Академвидав, 2006. – 688 с. (Альмаматер).
3. Верстюк В. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник / В. Верстюк, О. Дзюба, В. Репринцев. – К.: Наукова думка, 1995. – 688 с.
4. Гусєв В. І. Історія України: навч. посіб. / В. І. Гусєв, Ю. О. Калінцев, С. В. Кульчицький – К.: Вища школа, 2003. – 431 с.
5. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної української нації ХІХ–ХХ ст. / Я. Грицак. – К.: Генеза, 2000. – 360 с.
6. Грушевський М. Історія України-Руси. В 11 т., 12 кн. – К.: Наукова думка, 1991.
7. Давня історія України: в 3 т. – К.: Наукова думка, 1997-2000.
8. Довідник з історії України. А-Я / за заг. ред. І. Підкови, Р. Шуста; Ін-т істор. досліджень ЛНУ ім. І. Франка. – 2-ге вид., доопрац. і доп. – К.: Генеза, 2001. – 1136 с.
9. Дорошенко Д. Нарис історії України: у 2 т. – К., 1991.
10. Жуковський А. Нарис історії України / А. Жуковський, О. Субтельний. – Львів, 1992. – 230 с.
11. Екельчик С. История Украины: становление современной нации / С. Екельчик. – К., 2010.
12. Енциклопедія історії України: у 5-ти т. / редкол.: В.А. Смолій (голова), Я.Д. Ісаєвич, С.В. Кульчицький [та ін.]. – К.: Наукова думка, 2005.
13. Єфименко О. Історія України та її народу / О. Єфименко; [пер. з рос. В. Д. Калити]. – К.: Мистецтво, 1992. – 256 с.
14. Історія України: посібник / за ред. Г. Темка, Л. Тупчієнка. – К.: Видавничий

центр «Академія», 2002 – 480 с. (Альма-матер).

15. Історія України / за ред. В. Смолія. – 3-тє вид., доп. й перероб. - К.: Альтернативи, 2002. – 471 с.

16. Історія України / кер. авт. кол. Ю. Зайцев. – Вид.4-тє. – Львів: Світ, 2003. – 520 с.

17. Історія України: навч. - метод. посіб. для семінар. занять / В.М. Литвин, А.Г. Слісаренко, В.Ф. Колесник [та ін.]. – К.: Знання-Прес, 2006. – 460 с.

18. Історія України: Документи. Матеріали. Посібник / уклад., комент. В. Ю. Короля – К., 2002. – 448 с. (Альмаматер).

19. Історія українського козацтва: Нариси: у 2 т. / редкол.: В. А. Смолій [та ін.]. – К.: Києво-Могилянська академія, 2006. – Т. 1. – 800 с.; – 2007. – Т. 2. – 724 с.

20. Касьянов Г. Україна 1991–2007: нариси новітньої історії / Г. Касьянов. – К.: Наш час, 2008. – 432 с.

21. Король В. Історія України: навч. посібник / В. Король. – 2-ге вид., доп. – К.: В.Ц.: «Академія», 2008. – 496 с. (Альма-матер)

22. Котляр М. Довідник з історії України / В. Котляр, С. Кульчицький. – К., 1996. – 240 с.

23. Крип'якевич І. Історія України / І. Крип'якевич. – Львів: Світ, 1992. – 520 с. – («Пам'ятки історичної думки України»).

24. Магочій Павло-Роберт. Історія України / Павло-Роберт Магочій. – К.: Критика, 2007. – 640 с.

25. Мицик Ю. Історія України: навч. посіб. для старшокласників / Ю. Мицик, О. Бажан, В. Власов. – К., 2005. – 576 с.

26. Мороз В. Я. Україна у двадцятому столітті. Етап перший. 1900-1920 рр. / В. Я. Мороз. – Львів: Ліга-Прес, 2005. – 656 с.

27. Новий довідник: Історія України / упоряд. С. Крупчан, Т. Крупчан, О. Скопненко, О. Іванюк. – 2-ге вид. – К.: ТОВ «КАЗКА», 2006. – 736 с.

28. Остафійчук В. Історія України: сучасне бачення: навч. посіб. / В. Остафійчук. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Знання-Прес, 2006. – 422с.

29. Панченко П. П. Історія України ХХ – початку ХХІ століття: навч. посіб. / П.П. Панченко, Н.П. Барановська, С.С. Падалка [та ін.]; за заг. ред. В. А. Смолія. – К.: Знання, 2004. – 582 с.
30. Пасічник М. Історія України: державницькі процеси, розвиток культури та політичні перспективи: навч. посіб. / М. Пасічник. – 2-ге вид., стер. – К.: Знання, 2006. – 735 с.
31. Полонська-Василенко Н. Історія України: у 2 т. – К.: Либідь, 1992.
32. Полянський О. Історія України : [навч. посіб. для семінарських занять для студ. неісторичних спеціальностей ВНЗ] / Олег Полянський, Руслана Труба. – Л.: ЛДУФК, 2011. – 468 с.
33. Савченко Н. Історія України: модульний курс: навч. посіб. / Н. Савченко, М. Подольський – К., 2006. – 544 с.
34. Світлична В. Історія України: навч. посіб. / В. Світлична – 4-е вид. – К.: Каравела, 2008. – 400 с.
35. Субтельний О. Україна: історія / О. Субтельний; [пер. з англ. В. Шевчука]. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Либідь, 1993. – 720 с.
36. Україна крізь віки: у 15 т. / НАН України; Ін-т історії України НАН України. – К., 1998–1999.
37. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України / Н. Яковенко. – 2-ге вид., перероблене та розшир. – К.: Критика, 2005. – 584 с.

Додаткова

1. Антонович В. Б. Про козацькі часи на Україні / В. Б. Антонович. – К.: Дніпро, 1991. – 238 с.
2. Білас І. Репресивно-каральна система в Україні. 1917–1953: суспільно політичний та правовий аналіз: у 2 кн. – К., 1994. – Кн. 1. – 432 с.; Кн. 2. – 688 с.
3. Брайчевський М. Конспект з історії України / М. Брайчевський. – К.: Знання, 1991. – 204 с.
4. Вацеба О. М. Нариси з історії спортивного руху в Західній Україні / О. М. Вацеба. – Івано-Франківськ: ЛілеяНВ, 1997. – 232 с.

5. Видатні постаті в історії України IX–XIX ст. : Короткі біограф. нариси. Історичні та худож. портрети / В. І. Гусєв, В. П. Дрожжин [та ін.]. – К.: Вища школа, 2002. – 359 с.
6. Голод 1921–1923 років в Україні. Збірник документів і матеріалів – К.: Наукова думка, 1993. – 240 с.
7. Голодомор 1932–1933 років в Україні: документи і матеріали / упор. Р. Я. Пиріг; НАН України, Ін-т історії України. – К.: Вид. дім. «Києво-Могилянська академія», 2007. – 1128 с.
8. Гунчак Т. Україна: перша половина XX ст.: нариси політичної історії / Т. Гунчак. – К.: Либідь, 1993. – 288 с.
9. Даниленко В., Сталінізм на Україні (20–30-ті роки) / В. Даниленко, Г. Касьянов, С. Кульчицький. – К.: Либідь, 1991. – 344 с.
10. Дві Русі / за заг. ред. Л. Івшиної. – К.: Факт, 2003. – 496 с. – (Бібліотека газети «День»).
11. Енциклопедія історії України: у 5-ти т. / редкол.: В. А. Смолій (голова), Я. Д. Ісаєвич, С. В. Кульчицький [та ін.]. – К.: Наукова думка, 2005.
12. Енциклопедія українознавства. Словникова частина: У 10 т. – Львів, 1993–2001.
13. Енциклопедія українознавства. Загальна частина: у 3 т. – К., 1994–1995.
14. Іванченко Р. Історія без міфів: Бесіди з історії укр. державності: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Р. Іванченко. – 2-ге вид., перероб. і допов. – К.: МАУП, 2006. – 624 с.
15. Історична наука: термінологічний і понятійний довідник : навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. / редкол. В. М. Литвин [та ін.]; ред. Л. О. Біда. – К.: Вища школа, 2002. – 430 с.
16. Історія України в особах: Литовсько-Польська доба / О. Дзюба, М. Довбищенко, О. Русина [та ін.]. – К.: Україна, 1997. – 272 с.
17. Історія України від найдавніших часів до сьогодення. Збірник документів і матеріалів / за заг. ред. А. П. Коцура, Н. В. Терес. – Київ - Чернівці: Книги – XXI,

2008. – 1100 с.

18. Історія української культури: в 5-ти т. – Т. 1-3. – К.: Наукова думка, 2001.

19. Касьянов Г. Українська інтелігенція 1920-х – 30-х років: соціальний портрет та історична доля / Г. Касьянов. – К., 1992. – 176 с.

20. Касьянов Г. Сталінізм і українська інтелігенція (20-30-ті рр.) Г. Касьянов, В. Даниленко. – К.: Наукова думка, 1991. – 96 с.

21. Касьянов Г. Незгодні: українська інтелігенція в Русі Опору 1960–80-х років / Г. Касьянов. – К.: Либідь, 1993. – 224 с.

22. Кульчицький С. Комунізм в Україні: перше десятиріччя (1919–1928) / С. Кульчицький. – К., 1996. – 508 с.

23. Косик В. Україна і Німеччина в Другій світовій війні / В. Косик. – Париж; Нью-Йорк; Львів, 1993. – 660 с.

24. Костюк Г. Сталінізм в Україні: Генеза і наслідки: Дослідження і спостереження сучасника / Г. Костюк; [пер. з англ.]. – К.: Смолоскип, 1995. – 508 с.

25. Котляр М. Ф. Історія України в особах: Давньоруська держава / М. Ф. Котляр. – К.: Україна, 1996. – 240 с.

26. Організація Українських націоналістів і Українська Повстанська Армія. Історичні нариси / НАН України; Ін-т історії України; С.В. Кульчицький. – К.: Наукова думка, 2005. – 495 с.

27. Петровський В.В. Історія України: Неупереджений погляд: Факти. Міфи. Коментарі / В.В. Петровський, Л.О. Радченко, В.І. Семененко. – Х.: ВД «ШКОЛА», 2007. – 592 с.

28. Політична історія України ХХ ст.: У 6 т. / НАН України; Ін-т політ. і етнонац. досліджень; І.Ф.Курас, Ю.І.Шаповал, Ю. А. Левенець [та ін.]. – К.: Генеза, 2002-2003.

29. Політичний терор і тероризм в Україні. ХІХ – ХХ ст. Історичні нариси / Д. В. Архієрейський, О. Г. Бажан, С. І. Білокінь та ін. – К.: Наукова думка, 2002. – 952 с.

30. Полянський О. Західна Україна у двох революціях: 1848–1918 / О. Полянський. – Тернопіль: Джура, 1998. – 52 с.
31. Полянський О. Історичні силуети / О. Полянський. – Тернопіль: ЛІЛЕЯ, 1998. – 128 с.
32. Полянський О. Курс лекцій з історії України. Остання чверть XVIII – середина XIX ст. / О. Полянський. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2004. – 192 с.
33. Полянський О. Армія нескорених. До 60-річчя УПА / О. Полянський. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2002. – 48 с.
34. Полянський О. Український рух Опору в 1921 – 1939рр. / О. Полянський. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2004. – 64 с.
35. Полянський О. Історія України : [навч. посіб. для семінарських занять для студ. неісторичних спеціальностей ВНЗ] / Олег Полянський, Руслана Труба. – Л.: ЛДУФК, 2011. – 468 с.
36. Попович Мирослав. Червоне століття / Мирослав Попович. – К.: АртЕк, 2005. – 888 с.
37. Потоцький В. П. Хто є хто в українській історії / В. П. Потоцький. – Х.: ВД «ШКОЛА», 210. – 160 с. – (Історичний архів: Маленькі таємниці великої історії).
38. Реєнт О. Усі гетьмани України: Легенди, міфи, біографії / О. Реєнт. – Х.: Фоліо, 2007. – 415 с. – (Історичне досє).
39. Реєнт О. Україна між світовими війнами (1914-1939). Події. Люди. Документи: Нариси історії: навч. посіб. / О. П. Реєнт, І. А. Коляда. – К.: Школа, 2004. – 544 с.
40. Реєнт О. Україна в імперську добу (XIX – поч. XX ст.) / О. Реєнт. – К., 2003. – 340 с.
41. Розсекречена пам'ять: Голодомор 1932–1933 років в Україні в документах ГПУ-НКВД. – К.: Вид. дім «КиєвоМогилянська академія», 2008. – 604 с.
42. Рубльов О. Сталінщина і доля західноукраїнської інтелігенції. 20–50-ті рр.

- XX ст. / О. Рубльов, Ю. Черченко. – К.: Наукова думка, 1994. – 350 с.
43. Рух Опору в Україні: 1960-1990. Енциклопедичний довідник / [передм. Осипа Зінкевича, Олеся Обертаса]. – К.: Смолоскип, 2010. – 804 с.
44. Семененко В. І. Хто такі українці? Що таке Україна? / В. І. Семененко. – Х: ВД «ШКОЛА», 2010. – 160 с. – (Історичний архів: Маленькі таємниці великої історії).
45. Смолій В. А. Українська державна ідея. Проблеми формування еволюції, реалізації / В.А. Смолій, В.С.Степанков. – К.: Альтернативи, 1997. – 366 с.
46. Трофим'як Б. Гімнастично-спортивні організації в національно-визвольному русі Галичини / Б. Трофим'як. – Тернопіль, 2001. – 694 с.